

Asia: VN/3796/2023-OM-81

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuttavana olevan hallituksen esitysluonnoksen mukaan lakiesityksen yhtenä tavoitteena on tarkistaa hallintotoimivallan jakautuminen ”myrkkujen” osalta, sellaisina kuin se ilmenee Ahvenanmaan itsehallintolain nykyisen 30 §:n 8 kohdasta.

Esitysluonnoksen perusteluissa (s. 17) todetaan, että itsehallintolain 30 §:n 8 kohdan viittaus tehtäviin myrkkujen valmistuksesta ja käytöstä poistettaisiin ja muutos johtaisi siihen, että itsehallintolain mukainen maakunnan nykyinen hallintotoimivalta koskien kemikaaleihin liittyviä valtakunnan hallintotehtäviä palautuisi valtakunnan viranomaisille. Esitysluonnoksessa todetaan, että kyse olisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) tehtävistä.

Tukes toteaa, että esitysluonnoksen perusteluista jää epäselväksi, mitkä nykyiset itsehallintolain nojalla maakunnalle kuuluvat kemikaaleihin liittyvät hallintotehtävät on tarkoitus siirtää nyt ehdotetulla osittaisella muutoksella Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Tukesin näkemys on, että valmisteilla oleva muutos koskee biosidien ja kasvinsuojeluaineiden hyväksymiseen liittyviä hallintotehtäviä, jotka nykyisellään on tulkittu kuuluviksi itsehallintolain 27 §:n 30 kohdan ”myrkkujen valmistamista ja niiden käyttötarkoituksen vahvistamista” alle. Muutoksen ei siis tulisi vaikuttaa niihin tehtäviin, jotka nykyisin hoidetaan maakunnassa ja joiden siirtoa valtakunnalle koskeva sopimusasetus on valmisteilla. Tällaisia ovat mm. kemikaalien markkinavalvontatehtävät. Tukesilla on myös muita kansallisesta kemikaalilainsäädännöstä johtuvia hallintotehtäviä, joiden tarkoituksenmukaisesta hoitamisesta on perusteltua sopia sopimusasetuksella. Näiltä osin Tukes viittaa Ahvenanmaa-työryhmän mietintöön 11.03.2024 antamaansa lausuntoon (Tukes 1132/00.00.01/2024).

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, ”myrky” termi on vanhentunut ja Tukesin näkemyksen mukaan se olisi syytä uudistaa mahdollisimman pikaisesti. Ainoastaan ajantasaistamalla säännöksen terminologia saavutetaan tavoite riittävästä ja selkeästä sääntelystä viranomaisten toimivaltuuksien jakautumiseksi maakunnan ja valtakunnan välillä kemikaalihallinnon tehtävien osalta.

Liitteenä lausunnon ruotsinkielinen käännös:

Ett av syftena med lagförslaget enligt utkastet till regeringens proposition, som är på remiss, är att se över fördelningen av förvaltningsbehörigheten för ”gifter”, såsom de framgår av 30 § 8 punkten i den nuvarande självstyrelselagen för Åland.

I motiveringen till propositionsutkastet (s. 17) konstateras att hänvisningen i 30 § 8 punkten i självstyrelselagen till uppgifterna om framställning och användning av gifter stryks och att ändringen medför att landskapets nuvarande förvaltningsbehörighet enligt självstyrelselagen för rikets förvaltningsuppgifter för kemikalier återgår till riksmyndigheterna. I propositionsutkastet konstateras att det är fråga om uppgifter hos Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes).

Tukes konstaterar att det av motiveringarna till propositionsutkastet förblir oklart vilka av de nuvarande förvaltningsuppgifterna för kemikalier som med stöd av självstyrelselagen ska överföras till Säkerhets- och kemikalieverket genom den nu föreslagna partiella ändringen.

Tukes anser att den ändring som är under beredning gäller förvaltningsuppgifter för godkännande av biocider och växtskyddsmedel, som i nuläget har tolkats som ”framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål” enligt 27 § 30 punkten i självstyrelselagen. Ändringen ska alltså inte påverka de uppgifter som för närvarande sköts i landskapet och för vilka en avtalsförordning om överföring till riket är under beredning. Sådana uppgifter är bland annat marknadskontroll av kemikalier. Tukes har också andra förvaltningsuppgifter enligt den nationella kemikalielagstiftningen och som det är motiverat att avtala om genom en avtalsförordning. För dessa hänvisar Tukes till Ålandsarbetsgruppens betänkande av den 11 mars 2024 (Tukes 1132/00.00.01/2024).

Liksom det konstateras i propositionsutkastet är termen ”gift” föråldrad och enligt Tukes bör termen förnyas så snabbt som möjligt. Endast genom att uppdatera bestämmelsens terminologi kan man uppnå målet om tillräcklig och tydlig reglering av fördelningen av myndigheternas behörigheter mellan landskapet och riket i fråga om kemikalieförvaltningens uppgifter.

Putkonen Tiina
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Raitala Suvi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto